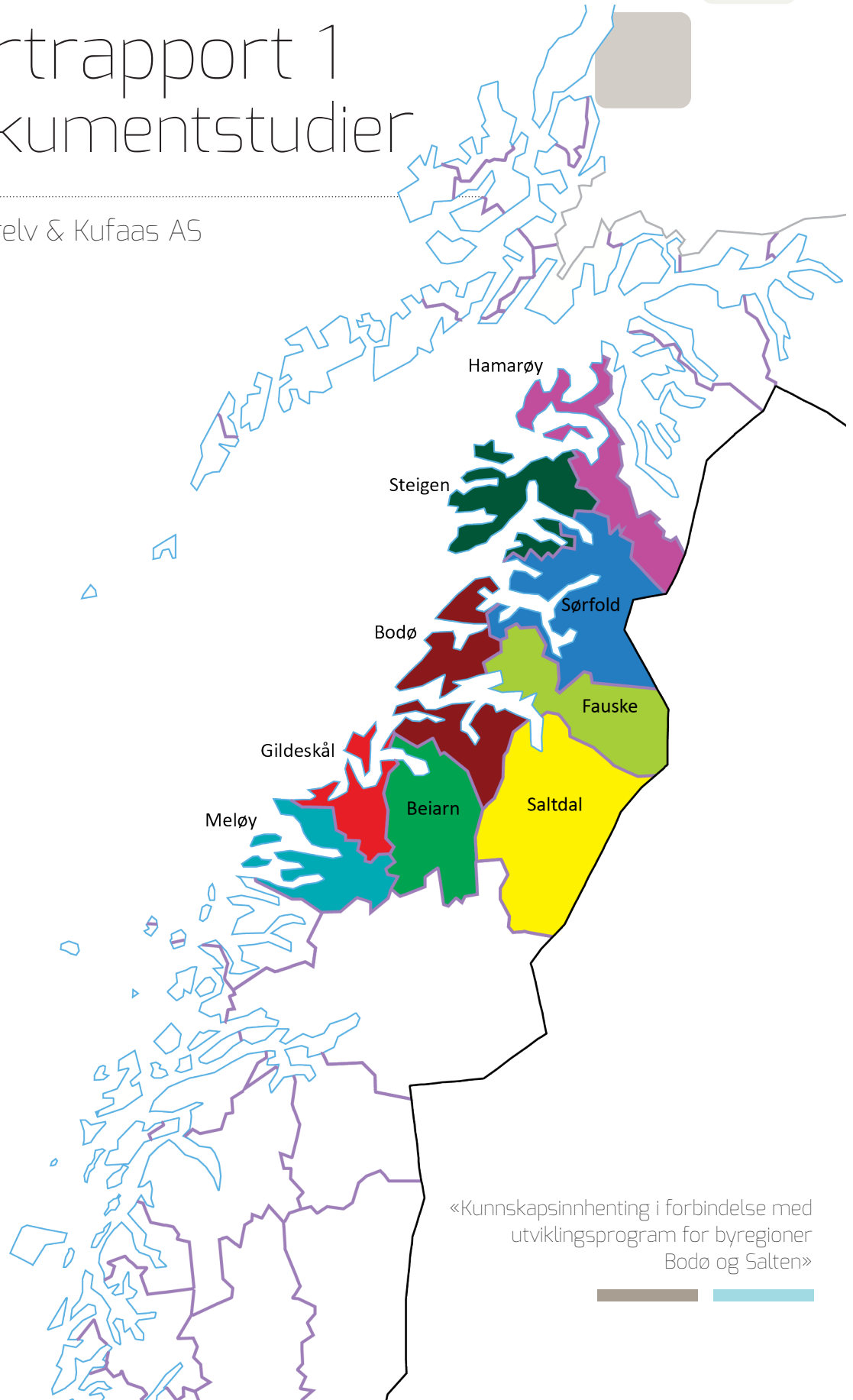

Kortrapport 1 Dokumentstudier

Av Sjurelv & Kufaas AS

«Kunnskapsinnhenting i forbindelse med utviklingsprogram for byregioner Bodø og Salten»

Innholdsfortegnelse

Bakgrunn.....	4
Om programmet	6
Sammendrag.....	7
Om salten	9
Interkommunalt samarbeid	12
Arbeidsmarked.....	14
Offentlige tilskudd	15
Demografi.....	17
Sammenfatning om kommunene	24

Framleggelse av kortrapport 1 fra arbeidsgruppen

Denne kortrapporten er basert på de funn som er gjort i forbindelse med dokumentstudiet knyttet til prosjektet «Kunnskapsinnhenting i forbindelse med utviklingsprogram for byregioner Bodø og Salten» 2015. Dette er en del av et nasjonalt initiert program «Utviklingsprogram for byregioner», som skal øke kunnskapen om samspillet mellom by og omland for å styrke disse områdenes regionale vekstkraft.

Deltakende kommuner er Beiarn, Bodø, Gildeskål, Hamarøy, Saltdal og Steigen. I tillegg er Salten regionråd deltaker i arbeidsgruppen. Bodø kommune er initiativtaker til prosjektet. De har engasjert Sjurelv & Kufaas AS til å bistå i kunnskapsinnhenting gjennom datainnsamling, analyse og rapportering.

Arbeidet skal framlegges for Salten regionråd i september 2014 gjennom 2 kortrapporter og en hovedrapport.

Arbeidsgruppen består av:

- Asgeir Jordbru, Bodø kommune
- Geir Mikkelsen, Gildeskål kommune
- Ågot Eide, Beiarn kommune
- Ivar Skogset, Saltdal kommune
- Fred Eliassen, Steigen kommune
- Odvar Nordnes, Hamarøy kommune
- Kjersti Bye Pedersen, Salten regionråd

Bakgrunn

„Ta hele Norge i bruk“

Meld. St. 13 (2012–2013) peker på at små og mellomstore byer er viktige for utviklingen av sine respektive omland. Departementet ønsker derfor å legge til rette for positiv utvikling i små og mellomstore byregioner. Ingen byer og byregioner er like, og hver region må analyseres for seg. En måte å bedre rekrutteringen av arbeidskraft til virksomhetene på, og samtidig spre veksten i et større omland, er å koble sammen byene og områdene omkring.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har initiert «Utviklingsprogrammet for byregioner» som regional vekstkraft. Programmet skal øke kunnskap om byenes funksjon for omlandet og regionens næringsmessige potensial. Programmet er en tilskuddsordning som skal bidra til kunnskap om byenes rolle for regional utvikling, og om betydningen av samspillet mellom byene og omlandet.

Målet for tilskuddsordningen er at tilskuddsmottakerne skal komme fram til lokalt forankrede strategier og tiltak med utgangspunkt i samhandling mellom byen og omlandet. En helhetlig samfunnsanalyse skal ligge til grunn for strategier og tiltak. Programmet skal bidra til økt kunnskap om samspill mellom by og omland og styrke disse områdenes regionale vekstkraft, med sikte på utvikling i regionen som helhet.

Fase 1 skal gjennomføres i 2014, mens fase 2 skal realiseres i perioden 2015 – 2017.

1. Kunnskapsinnhenting – en helhetlig samfunnsanalyse av regionen
2. Strategier og tiltak som skal implementeres over en treårsperiode

Formålet med fase 1 er, i følge KMD, etablering og konso-

lidering av samarbeidet internt i søkerregionen, og til valg av tema / saksområde den enkelte region ønsker å jobbe videre med. Involvering av for eksempel næringsliv, utdanningsinstitusjoner, andre offentlige institusjoner, fylkeskommune og frivillige organisasjoner må konkretiseres og gjennomføres.

Valg av tema skal gjøres på grunnlag av en helhetlig analyse av samhandling i regionen. Denne kan gjøres langs parameter som for eksempel arbeidsmarked, boligmarked, arealdisponering, infrastruktur, næringsliv og kompetanse.

Formålet med analysen er å finne flaskehalser i samspillet mellom byen og omlandet som kan hindre regional utvikling. Arbeidet skal foregå i tilknytning til et nettverk med andre deltakende regioner:asjoner må konkretiseres og gjennomføres.

Utviklingsprogram i Salten

Bodø kommune har blitt opptatt i programmet og fokus rettes mot Saltenregionen med de ni kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Saltdal, Steigen og Sørfold. I prosjektsøknaden fra Bodø kommune til KMD er følgende mål satt:

Identifisere flaskehalsen i samspillet mellom Bodø som regionhovedstad og resten av Salten, som er hemmende for vekst i hele Saltenregionen.

Følgende delmål er satt for å nå hovedmålet.

1. Identifisere minst 3 interne faktorer i hver kommune som er hemmende for vekst i den enkelte kommune.
2. Identifisere de 3 viktigste fortrinnene hver enkelt kommune har i forhold til resten av Salten.
3. Identifisere minst 3 faktorer for hver enkelt kommune som hindrer samspill med Bodø som regionssenter. For Bodø kommune skal det identifiseres minst 3 faktorer som hindrer samspill med hver enkelt nabo-kommune.
4. Identifisere hvilke funksjoner Fauske utfyller som regionssenter for sitt omland.
5. Identifisere faktorer i samspillet mellom regionssentrene Bodø og Fauske som er hemmende for vekst i Salten.
6. Identifisere minst 5 hovedfaktorer som hindrer vekst i Salten som region.
7. **Nærmere spesifisering av delmål 1 til 4 er som følger:**
8. Salten består av ni kommuner hvorav tre stykker (Fauske, Sørfold og Meløy) har valgt å ikke delta aktivt i fase 1 av prosjektet.
9. I arbeidet med å identifisere de viktigste fortrinnene for hver kommune må de lokale stedskvaliteter kartlegges gjennom studiene. (Lokalhistorie, næringsliv, kulturliv, utdanningstilbud, opplevelser med mer.)
10. Det økonomiske samspillet innad i regionen må kartlegges for å identifisere hindrende faktorer. Hvordan foregår de økonomiske bevegelsene i regionen i dag?
11. Fauske kommune har takket nei til å være en aktiv del av prosjektet. Det er likevel viktig for regionen Salten å identifisere hvilke funksjoner Fauske har som regionssenter for sine omlandskommuner.

Sammendrag

Saltenregionen er ikke en ensartet region. Hver av kommunene har særtrekk innenfor størrelse, befolknings sammensetning, næringsgrunnlag, historie og samferdsel. Regionen dekker et betydelig geografisk område, og kan ikke sees som en homogen region. Regionen har ikke felles bolig-, arbeids- og servicemarked. Avstandene mellom kommunene er stor og kronglete. Standarden på kommunikasjon og infrastruktur er ikke tilpasset nasjonale mål om regionintegring.

I Saltenregionen bor det 80 000 innbyggere. Det er Bodø som er den største kommunen, eksempelvis er Bodø fem ganger større enn Fauske. Det er vekst i befolkningen totalt i Salten, men det er Bodø som står for veksten. Befolkningsveksten er sterkest blant eldre og godt voksne. Det forventes fortsatt befolkningsvekst i Saltenregionen i årene som kommer med hovedvekt i Bodø. Hamarøy kommune har hatt en svak befolkningsvekst etter 2010. De andre kommunene i regionen har hatt vedvarende fall i innbyggertall og deres utfordring blir å bremse denne utviklingen. I dag er det 6 kommuner som har færre enn 5 000 innbyggere.

Vi ser at befolkningen blir eldre med en gjennomsnittsalder på 40, 1 år. Andelen under 18 år i regionen har falt med 8 % de siste 30 år, 7 % færre under 40 år. Økningen i befolkningen skyldes at det er 52 % flere mellom 40 og 70 år og 31 % flere over 70 år. Statistikken viser altså en

«forgubbing» i alle kommuner. Innvandring er viktigst for å opprettholde befolkningen. Befolkningsframskrivingene til SSB antyder at Salten innen 2040 kan bli en region på 92 000 innbyggere. Hele veksten vil komme i Bodø. Arbeidsmarkedet er godt med 41 000 sysselsatte og lav arbeidsledigheten. Ledigheten blant unge er på 8 %. 1/5-del av arbeidsstokken er over 55 år.

Utdanningsnivået er hevet i regionen, 68 % med videregående utdanning. Samtidig øker utdanningsnivået mest i byene. Det er 20 % med akademisk utdanning, 75 % av disse er i Bodø. Alle kommuner med unntak av Bodø ligger betydelig under landsgjennomsnittet for høyere utdanning.

De minste kommunene har størst andel sysselsatte i offentlig sektor og regionen under ett har over 40 % ansatt i offentlig sektor. Det er lite pendling ut av Bodø, mens det er mange pendlere i de andre kommunene. Eksempelvis pendler hver tredje arbeidstaker i Sørfold.

88 % av foretakene har under 10 ansatte. 5 foretak omsetter for mer enn en milliard. Primærnæringene står for 13 % av foretakene, helsetjenester står for 12 %, 3 % i reiseliv, 10 % forretningsmessig / teknisk tjenesteyting, 10 % innenfor bygg og anlegg, 5 % innen transport og lagring.

Regioner

Både i dagligtale og i ulike typer faglige utredninger blir begrepet "regioner" brukt om svært ulike størrelser. Det blir brukt både over (Østersjøregionen) og under (Østlandet) nasjonsnivå, og både om administrative enheter (fylker) og om sammenhengende områder med bestemte fellestrekk (arbeidsmarkedsregioner). Region brukes til å beskrive svært ulike nivåer, eksempelvis regioner med felles arbeids-, bolig- og servicemarkeder (ABS-regioner), helseregioner, landsdeler, grenseoverskridende regioner og flernasjonale regioner. I dette prosjektet bruker vi et geografisk område, de ni kommunene i Saltenregionen.

I faglitteraturen er det vanlig å operere med tre regiontyper: Administrative, funksjonelle og identitetsregioner. I vårt tilfelle vil vi til en viss grad inkludere alle tre typene. Dette har sammenheng med at det er pågående samarbeid på tvers i regionen – så vel administrativt som politisk. Regionen er til dels en sammenhengende ABS-region og har på enkeltområder en felles identitet.

Regionalisering i EU har medført økt samkvem, samarbeid og partnerskap. På nasjonalt og internasjonalt plan forholder vi oss til et sterkere regionalisert Europa. EU utøver sin regionalpolitikk, og dette gir implikasjoner for Norge gjennom EØS-avtalen.

I flere Stortingsmeldinger vektlegges samling og styrking av utviklingsoppgaver, -ansvar og -muligheter på et regionalt nivå. I meldingsarbeidet legges det vekt på å utforme regionalisering slik at den kan fungere som en strategi for regional utvikling. Begrepet regional konkurransekraft og regional vekstkraft benyttes i mange sammenhenger. Stikkord her er innovasjon, kunnskapssamfunnet, sysselsetting, entreprenørskap, samarbeidsallianser, bransje- og næringsforeninger samt formelle partnerskap. Analysen skal bidra til å identifisere områder hvor det er grunnlag for eller allerede etablert regionale vekstområder.

Regionforstørring og sentralisering etter 1980 har endret arbeidsmarkedets og tjenestetilbudets geografi. Regionforstørringen, som hovedsakelig skyldes veiutbyggingen,

gjør at folk kan velge arbeidsplass over et større geografisk område. Regionforstørringen kan også ha bidratt til styrking av bosettingen i enkelte områder. God tilgjengelighet og et mer utbygd tjenestetilbud i regionsentrene gjør at det totale tjenestetilbudet har blitt bedre

Det er markerte forskjeller i bosettingsstrukturen mellom nord og sør i Norge. $\frac{3}{4}$ -deler av landets befolkning bor i storbyregioner og mellomstore byregioner per 2013.1 Denne andelen har vært økende de siste tiårene. Sentralisering har vært sterkest i perioder med økonomisk høykonjunktur. I Sør-Norge bor i underkant av 80 % av befolkningen i storbyregioner og mellomstore byregioner, mens tilsvarende andel i Nord-Norge er 26 %. Småbyregionene betyr mye i nord som bosetter 45 % av befolkningen.

Flytting mot sentrale strøk forklares først og fremst av et større utdanningstilbud, variert arbeidsmarked og høyere inntektsnivå. Flyttemotivundersøkelsen fra 2008 viste tjenestetilgjengelighet og bomiljø også er viktig for folks bostedsvalg.

I dette årtusenet har sysselsettingen økt i alle deler av landet, med unntak av de mest spredtbygde områdene. Sysselsettingsveksten har vært sterkest i storbyregionene, hvor Sørlandet og Vestlandet har hatt sterkest vekst, og sterkere enn i storbyregionene. Mindre arbeidsmarked i Nord-Norge har hatt størst befolkningsnedgang.

Lønnsinntekt etter arbeidssted og bosted er høyere jo større arbeidsmarkedet er. Samtidig er arbeidsledighet høyere og interne inntektsforskjeller større i en del storbyregioner enn i mindre folkerike regioner. Vi finner avanserte og livskraftige næringsmiljøer i alle deler av landet. Flere mindre regioner har høy samlet bruttoinntekt. Disse regionene har i hovedsak et næringsliv knyttet til fiskeri, maritime næringer, petroleum eller industri.

Saltenregionen

Salten består av de ni kommuner Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Saltdal, Steigen og Sørfold. Regionen er på 10 387,77 km² og derved like stor som Østfold, Vestfold, Akershus og Oslo til sammen.

Salten er plassert midt i Norge, hvor avstanden Fauske – Oslo er den samme som Fauske - Nordkapp.

Den ville og vakre naturen gir grunnlag for trivsel, rekreasjon og turisme. Et mangfold av nasjonalparker, verdens vakreste kyst, isbre, en fantastisk skjærgård og et magisk øyrike, topturer på ski, alpinanlegg, grotter, utrolige fjell, festivaler og kultur, er noe av det Salten kan by på. I Salten kan man oppleve pulserende byliv og total ensomhet.

Naturmangfoldet har skapt en meget ressursrik region med fiskeri og oppdrett, landbruk, mineraler og kraftressurser. Næringsstrukturen bærer preg av dette med sterke industrielle tradisjoner, kraftkrevende industri, en betydelig marin og maritim aktivitet og en voksende petroleumsnæring. Universitetsmiljøet tilbyr utdanning og forskning innen akvakultur, økonomi, samfunnsvitenskap og ulike profesjonsstudier. Salten utgjør sammen med regionsenteret Bodø et knutepunkt både for Nordland og Nord-Norge. Viktige senterfunksjoner er lokalisert til Salten, som høyere utdanningstilbud, Nordområdesenteret, Universitetssykehus, hovedredningssentral, forsvar, Luftfartstilsynet, fylkeskommunale og statlige tjenester og tjenesteytende virksomhet.

Bodø er Nordlands viktigste kommunikasjons-senter, og er sammen med Fauske et knutepunkt for nasjonale trans-

portlinjer både når det gjelder båt-, bane-, vei- og lufttrafikk.

Regionen har ulike administrative inndelinger og samarbeid:

- Distriktet inngikk i det tidligere Salten fogderi sammen med Ofoten
- Kommunene samarbeider i Salten regionråd som også inkluderer Salten Friluftsråd, Felles Ansvar i Salten og Salten Kultursamarbeid og Salten Invest
- Distriktet inngår i domsmyndighetsområdet til Salten tingrett, unntatt Hamarøy som tilhører Ofoten tingrett, begge under Hålogaland lagdømme
- Bodø og Gildeskål omfattes av Bodø domprosti. Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold og Steigen omfattes av Salten prosti, og Hamarøy omfattes av Ofoten prosti, alle under Sør-Hålogaland bispedømme i Den norske kirke
- Destinasjonsselskapet Visit Bodø har markedssamarbeid med flere kommunene Fauske, Bodø, Gildeskål, Beiarn, Saltdal og Meløy
- «Hamsuns Rike» markedsfører Hamarøy, Steigen, Sørfold og Tysfjord

Interkommunalt samarbeid

En rekke interkommunale selskaper er etablert med sikte på å øke tjenestetilbudet til befolkningen i regionen. Regionrådet i Salten har gjennomgått samarbeidet mellom kommunene. Tabellen under viser antallet formaliserte samarbeidsordninger mellom kommunene:

Kommune	Høyere nivå	Regionråds-nivå	Lavere nivå	Sum ordninger 2014	Sum ordninger 2010	Endring 2010 - 2014
Fauske	9	13	22	44	42	2
Sørfold	9	13	14	36	41	-5
Bodø	9	12	14	35	38	-3
Hamarøy	9	14	11	34	37	-3
Saltdal	9	13	12	34	38	-4
Steigen	9	11	11	31	35	-4
Beiarn	9	13	8	30	32	-2
Meløy	9	13	3	25	27	-2
Gildeskål	9	13	3	25	26	-1

Tabell 1 Antall formaliserte samarbeidsordninger mellom kommunene.

Arbeidsmarkedet i Salten

Arbeidsmarkedet i Salten er godt. Regionen har en ledighet litt under landsgjennomsnittet.

Arbeidsmarkedet i Salten er godt. Regionen har en ledighet litt under landsgjennomsnittet. Meløy kommune står imidlertid i en spesiell og utfordrende situasjon etter nedleggelsen av REC. Her er arbeidsledigheten på over 5 % og kommunen har en ganske høy ledighetsprosent blant de yngre arbeidstakerne under 30 år.

Bekreftelsen på at Bodø er motoren i regionen støttes av at 61 % av personene i yrkesaktiv alder er bosatt i Bodø. Fordelingen av andel yrkesaktive i regionen er:

Kommune	15-19 år	20-24 år	25-39 år	40-54 år	55-66 år	67-74 år	75 år og eldre	Totalt	Andel yrkesaktive
Beiarn	75	60	132	211	229	118	136	961	1 %
Bodø	3 309	3 540	9 801	10 321	6 601	2 759	2 784	39 115	61 %
Fauske	653	588	1 516	1 993	1 605	715	800	7 870	12 %
Gildeskål	124	110	312	374	371	161	241	1 693	3 %
Hamarøy	146	117	245	342	338	155	192	1 535	2 %
Meløy	476	466	1 030	1 378	984	431	647	5 412	8 %
Saltdal	308	306	723	1 004	849	376	403	3 969	6 %
Steigen	193	160	360	506	487	226	272	2 204	3 %
Sørfold	124	110	275	383	387	181	193	1 653	3 %
SUM	5 408	5 457	14 394	16 512	11 851	5 122	5 668	64 412	100 %

Tabell 2 Sysselsetting i kommunene i 2013

Næringsliv fordelt på bransjer er forskjellig i kommunene i Salten. Primærnæringene står sterkt i Steigen, Beiarn og Gildeskål. I Steigen er hver fjerde sysselsatt i disse næringene. Bodø, Saltdal og Fauske har svært liten andel sysselsatt i primærnæringer. Sørfold, Meløy og Saltdal har mange sysselsatt i industrien. I Beiarn er 15 % ansatt i bygge- og anleggsvirksomhet, mens denne næringen sysselsetter 11 % av Fauskeværingene. I Fauske og Bodø er det mange sysselsatte i varehandelen, noe som er naturlig da disse kommunene er handelssentre for sine respektive omland. Det samme gjelder for Hamarøy med 12,5 % - nesten like stor andel som i Bodø. Overnatting og ser-

vering er en marginal næringsvirksomhet i regionen, hvor sysselsettingen varierer mellom 1,3 og 4,3 %.

Offentlig administrasjon sysselsetter hver tiende Bodøværing. De samme tallene gjelder for Hamarøy. Bare 4,4 % av sysselsettingen i Meløy knyttes til offentlig administrasjon. Alle kommuner har en høy andel ansatt innen helse og sosial. Beiarn, Gildeskål og Saltdal er høyest, fra 20 – 34 %. Bodø har 23,5 % sysselsetting innenfor denne sektoren. Tjenesteytende offentlig og privat sektor representerer en stor sysselsetter, med Bodø på topp på 26 % og Sørfold lavest med 11,9 %.

Tallene viser at kommuner med færre innbyggere opprettholder et tjenestespekter innenfor offentlig sektor. Følgelig blir disse sektorene betydningsfulle som kilde

til sysselsetting. Fordelingen av sysselsetting på ulike arbeidsgrupper viser følgende tall:

Sysselsatte etter yrke	Bodø	% Bodø	Salten uten Bodø	% Omlandskommuner	Salten samlet	% Salten samlet
Akademikere	12 488	23 %	4 410	15 %	16 898	20 %
Bønder, fiskere mv.	554	1 %	1 672	6 %	2 226	3 %
Høyskole og militære	10 170	19 %	3 636	12 %	13 806	17 %
Håndverkere	4 312	8 %	3 120	11 %	7 432	9 %
Kontoryrker	4 040	8 %	1 692	6 %	5 732	7 %
Ledere	4 542	8 %	2 068	7 %	6 610	8 %
Prosess, maskin, transport.	2 432	5 %	2 994	10 %	5 426	7 %
Renholdere, hjelpearb.	2 720	5 %	1 940	7 %	4 660	6 %
Salg og service	12 304	23 %	7 628	26 %	19 932	24 %
Totalt	53 562	100 %	29 160	100 %	82 722	100 %

Tabell 3 Fordelingen av sysselsetting på ulike arbeidsgrupper.

Grunnen til at andelen sysselsatte her viser høyere tall, er fordi flere er registrert innenfor flere kategorier.

Bodø er en så vidt stor sysselsetter, at regionvis gir dette store utslag. Tallene utenom Bodø viser et mer nyansert bilde av sysselsettingstallene. Vi ser en betydelig reduksjon i andel akademikere, høyskole og militær. Regionen utenom Bodø viser en økning innen salg og service samt primærnæringene. Tallene viser at industri har en betydning for sysselsetting i omlandskommunene. Denne betydningen justeres ned når hele regionen analyseres som

en enhet. Av de 20 % akademikere som er sysselsatt i regionen, er Bodøs andel av disse 74 %. Tallene viser at hver femte sysselsatt definerer seg innen salg og service, i Fauske, Saltdal og Meløy er dette tallet rundt 25 %. Offentlig sysselsetting utgjør en viktig del av arbeidsmarkedet i regionen. Fordeling på de ulike nivåene av forvaltningen viser følgende fordeling:

Sysselsetting på sektor	Beiarn	Bodø	Fauske	Gildeskål	Hamarøy	Meløy	Saltdal	Steigen	Sørfold
Statlig forvaltning	4 %	22 %	8 %	5 %	3 %	3 %	5 %	4 %	3 %
Fylkeskommunal forvaltning	1 %	4 %	4 %	3 %	4 %	2 %	3 %	1 %	1 %
Kommunal forvaltning	34 %	16 %	23 %	34 %	36 %	30 %	31 %	29 %	32 %
Privat sektor og offentlige foretak	62 %	58 %	65 %	58 %	57 %	65 %	60 %	65 %	63 %

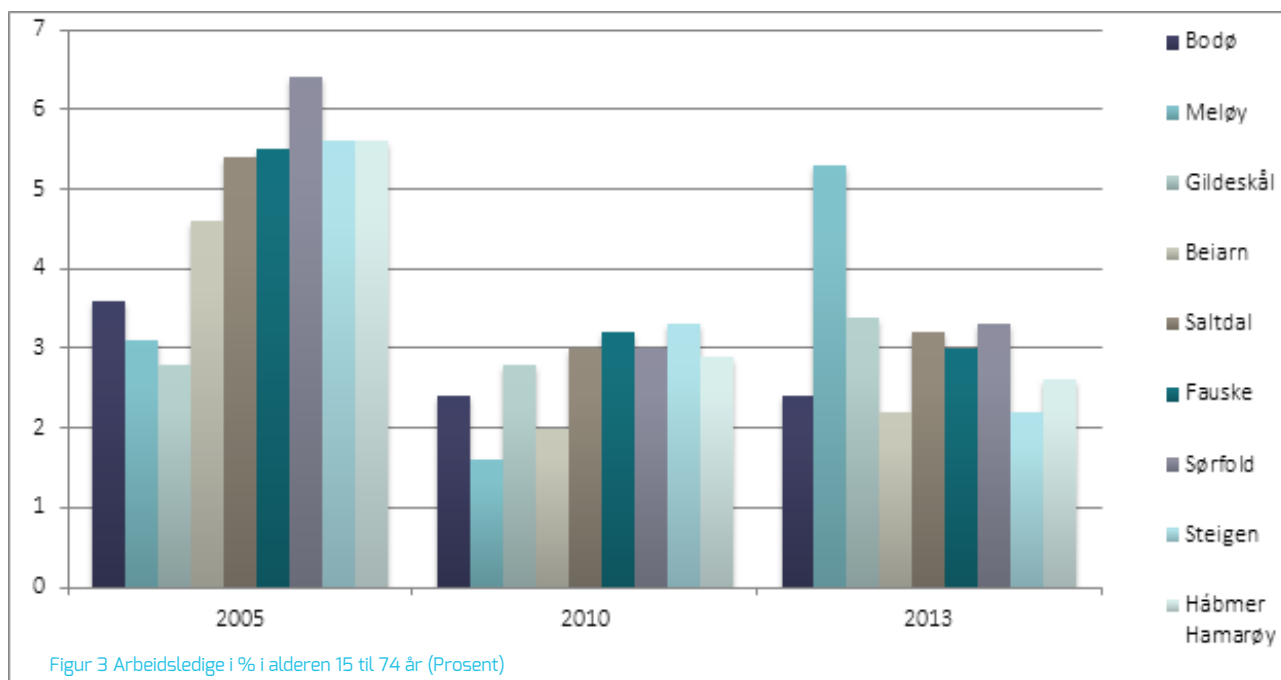
Tabell 4 Fordeling på de ulike nivåene av forvaltningen

Tabellen viser at Bodø har 58 % av de sysselsatte i privat sektor og i offentlige foretak. Bodø har Universitet og en del annen statlig forvaltning. Til sammenlikning har omlandskommunene nesten ikke statlige arbeidsplasser. Samme resonnement gjelder også for fylkeskommunale arbeidsplasser. Når man studerer statistikken for andel i Privat sektor og offentlige foretak har Bodø lavest andel, dette til tross for at kommunen har Nordlandssykehuset med mange ansatte. Korrigerer man for dette vil Bodø få en enda lavere andel i privat sektor.

Det kan være knyttet stordriftsfordeler til kommunens størrelse og andel ansatt i kommunal forvaltning. Både Bodø og Fauske scorer markant lavere på andel syssel-

satte i kommunal forvaltning. Omlandskommunene har en betydelig andel i privat sektor, selv om næringsstrukturen mellom kommunene kan variere mye. Eksempler på dette er landbrukskommunen Steigen og industrikommunene Sørfold.

Landsgjennomsnittet viser en arbeidsledighet på 3,3 % i 2014. Med unntak av Meløy har alle Saltenkommunene en lavere ledighet enn landsgjennomsnittet. I Meløy ligger arbeidsledigheten på 5,3 % i 2013. Spesielt bekymringsfullt for kommunen er det at ledigheten blant de unge (15 til 29 år) er på 8 %. Den var på 9,4 % i 2012. Statistikken viser stabil befolkningsmengde for disse 2 årene, så det skapes flere arbeidsplasser i Meløy.

Over en 10 års periode har arbeidsmarkedet i regionen gjennomgått en

betydelig forbedring. Dette er i tråd med utviklingen ellers i landet.

Summering av andel nyregistrerte foretak i 2013 gir følgende tall:

	Ingen ansatte	1-4 ansatte	5-9 ansatte	10-19 ansatte	Sum	%-vis andel
Beiarn	3	1	0	0	4	1 %
Bodø	338	28	5	0	371	70 %
Fauske	44	7	1	0	52	10 %
Gildeskål	9	2	0	0	11	2 %
Hamarøy	7	1	1	0	9	2 %
Meløy	29	1	1	1	32	6 %
Saltdal	18	0	0	0	18	4 %
Steigen	14	4	0	0	18	3 %
Sørfold	8	1	0	0	9	2 %
Salten	470	45	8	1	524	

Tabell 5 Antall nyregistrerte foretak i 2013

Det var 76 bedrifter i Salten som gikk konkurs i 2013. På landsbasis ble det 2013 etablert 474 flere foretak enn i 2012, en økning på 1 prosent. Totalt ble det etablert 51 622 nye foretak i 2013. I Saltenregionen var det en nedgang

i antall nyetableringer med 555 i 2012 til 524 i 2013, en nedgang på 6 %. Det er fem private selskap med en omsetning over 1 milliard i regionen: Widerøe, Coop Nordland, Nordlandia Care Group AS, Cermaq og Rappgruppen.

I hele regionen er det registrert nærmere 7 000 private foretak:

	Bodø	Meløy	Gildeskål	Beiarn	Saltdal	Fauske	Sørfold	Steigen	Hamarøy	Salten	%
Ingen ansatte	2 022	397	159	101	227	392	84	261	110	3 753	54,1 %
1-4 ansatte	932	131	61	45	95	171	43	74	50	1 602	23,1 %
5-9 ansatte	403	43	17	9	38	98	11	26	23	668	9,6 %
10-19 ansatte	294	41	11	6	27	61	9	25	11	485	7,0 %
20-49 ansatte	204	24	7	1	16	32	10	5	8	307	4,4 %
50-99 ansatte	56	6	1	2	5	9	-	1	2	82	1,2 %
100-249 ansatte	32	1	-	-	3	1	1	1	-	39	0,6 %
250 >	5	-	-	-	-	-	-	-	-	5	0,1 %
Sum	3 948	648	256	164	411	764	158	393	204	6 941	

Tabell 6 Strørrelse på foretakene

Av disse utgjør foretak uten ansatte 54,1 %. Dette er tradisjonelt foretak innenfor primærnæringene. Nærmere 90 % av foretakene har færre enn 10 ansatte og bare 5 selskap har mer enn 250 ansatte. De største foretakene er lokalisert til Bodø og Fauske. Denne strukturen er typisk for Nord-Norge hvor vi mangler de store foretakene som fungerer som motor for de mindre næringsaktørene. Det er registrert 683 offentlige foretak i regionen, hvorav 3 sysselsetter mer enn 250 ansatte – samtlig lokalisert i Bodø. Eksporten av tradisjonelle varer fra Nordland var

19,3 milliarder i 2011, og fylket står for 71,1 % av eksporten fra Nord-Norge. Nordland er det fylket etter Møre og Romsdal som lander mest fisk, og marin sektor er en vekstnæring. Det tradisjonelle fisket har vært og er en viktig næring. Prosessindustrien stod i 2010 for 75 % av all eksport fra Nordland og er fylkets viktigste eksportindustri. Petroleumssektoren kan bli en kraftig vekstimpuls, som genererer verdiskaping og bosetting samt utgjør en ressursinnsprøytning som gir krefter for regionene til å skape ny vekst og omstilling.

Offentlige tilskudd

Tildelinger fra Sametinget til regionen utgjorde i 2013 ca. 2,5 millioner over 2 reinbeitedistrikter.

Innovasjon Norge har en rekke støtteordninger og tjenestetilbud. Deres satsningsområder er reiseliv, sjømat, landbruk, maritim sektor, olje og gass, helse og

energi og miljø. Som vi ser av tabellen under er det stor variasjon i hvordan er fordelt i de ulike kommunene. Noen kommuner har et næringsliv i utvikling og virksomheter som er aktive søkere om offentlig finansiering.

Tildelinger Innovasjon Norge Tilskudd (2005- 2013) 2013	Antall 2005-2013	Beløp 2005-2013	Antall 2013	Beløp 2013
Bodø	657	313 854 762	59	27 808 125
Gildeskål	39	12 212 061	9	2 985 000
Beiarn	24	6 550 100	4	1 955 000
Saltødal	92	33 225 213	1	92 000
Hamarøy	33	12 477 285	2	2 653 500
Steigen	59	26 926 267	2	3 300 000
Fauske	70	26 267 095	2	330 000
Sørfold	20	3 534 546	2	554 000
Meløy	89	60 370 582	16	5 835 518
SALTEN	1083	495 417 911	97	45 513 143
Nordland	3497	1 601 526 269	308	156 969 027

Tabell 17 Tildelinger av tilskudd fra Innovasjon Norge

DA-midlene

DA Bodø (DA Utviklingsprogram Bodø) er en ordning der Nordland fylkeskommune får overført midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet for å gjennomføre utviklingstiltak for Bodø og Nordland. Strategiske målsettinger for framtidig bruk av DA-midlene: Økt kunnskap og kompetanse
Økt satsing på kultur, opplevelser og attraksjoner
Nasjonal og internasjonal posisjonering av Bodø og landsdelen
DA Bodø vil, innfor gjeldende økonomiske og juridiske rammer, prioritere søknader som oppfyller handlingsplanens strategiske mål. Dette gjøres dels gjennom utviklingsprosjekter, og dels gjennom satsing på fire pilarer:

- Universitetet i Nordland
- Nytt kulturhus i Bodø
- Utviklingsprogrammet Byen og havna
- Tunnel gjennom Tjernfjell

DA Bodø skal normalt ikke finansiere prosjekt som kommunene, Nordland fylkeskommune, eller Stortinget ville finansiert over de ordinære budsjettene. Midler til hele regionen i hele perioden – kommunevis tildeling.

En oversikt over tildelinger viser følgende tall:

Søker	Prosjekt	Innvilget
Universitetet i Nordland	Maritim beredskap i nordområdene	3 000 000
Universitetet i Nordland	Arctic Dialogue-konferansen	3 000 000
Universitetet i Nordland	Styrke FSVs nordområdekomp.	1 700 000
Maritimt Forum Nord	SARINOR	2 000 000
Nordlandsmuseet	Jektemuseum Anna Karoline	550 000
Saltdal kommune	Sykkelprosjekt	1 000 000
Bodø kommune	Stormen åpningsår	2 000 000
Bodø kommune	Sikkerhets- og beredskapshovedstad	3 500 000
Saltdal kommune	Etablering av Nordland båtbyggermuseum	600 000
Bodø kommune	Europaprojektet 2013 for Bodø kommune	250 000
Bodø havn KF	Infrastruktur Petroberedskap	4 000 000
NHO Nordland	Horisont 2020	2 500 000
Nordland fylkeskommune	Strategisk arbeid med leverandørindustrien innen petroleum	3 000 000
Nordland fylkeskommune	INTMAR	2 000 000
		29 100 000

Tabell 8 Tildelinger over DA-ordningen.

Demografi

Nordland har i perioden 1995 til 2012 hatt den nest svakestefolkingsutviklingen i landet. Norge har i samme periode hatt en befolkningsvekst på 14,7 %, mens Nordland har hatt en nedgang på 1,3 %. Med en vekst tilsvarende landsgjennomsnittet ville Nordland ha hatt 35 000 flere enn dagens 238 320 innbyggerne.

Det argumenteres ofte med at perifere regioners negative befolkningsutvikling skyldes den globale sentraliserings-trenden. I land med næringssvake regioner kan dette være riktig, men i nærings- og ressursrike regioner som Nordland og Nord-Norge, burde denne effekten være langt mindre. Etter en periode med negativ befolkningsutvikling, har Nordland de siste fire årene hatt befolkningsvekst. Dette skyldes i hovedsak to forhold: økt innvandring og mindre netto utflytting enn tidligere år.

Utviklingen innad i Nordland viser store forskjeller. Kun Sal-

ten har i perioden 1995-2012 hatt vekst i folketallet med 5,8 %.

Antall eldre i Nordland er relativt høy. Følgende demografiske prosesser vil påvirke bosettingen i regionen:

Det pågår en regional sentralisering der en stadig økende andel av befolkningen vil bo i byer og tettsteder

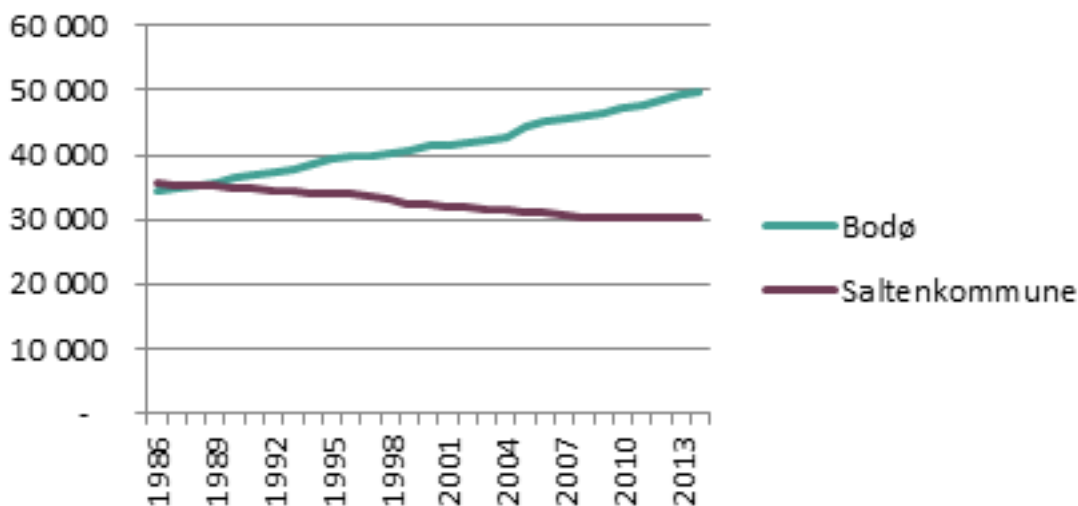
Pendling vil alt vesentlig være til byer, regionsentra og steder med større institusjoner og industri

Det kan forventes en økning i folketallet etter MMMM-alternativet (midlere scenario)

Andelen eldre vil øke – dette aktualiserer behovet for universell utforming

Salten har 79 965 innbyggere og vil i løpet av året få over 80 000. Dette er 10 000 flere innbyggere enn i 1986. Det er befolkningsmessig vekst i Bodø kommune samtidig

som det er tilbakegang i alle de andre kommunene:

Figur 8 Befolkningsutvikling i Bodø og i Salten totalt

SSB publiserer befolkningsframskrivninger basert på ulike scenarier. Benytter vi oss av midlere scenario vil Bodø de neste 28 årene øke med 21 %. Veksten er lavere framover enn den har vært etter 1986. Grunnen til dette er at 47 % av Bodøs befolkning i 2014 er over 40 år mot 35 % i 1986. Bodøs befolkning har økt sin gjennomsnittsalder fra 33,9 år i 1986 til 38,4 år i 2014.

Hamarøy vil i følge SSB sine framskrivninger få en vekst på 11 % fram mot 2040. Dette skyldes at Hamarøy har hatt positiv vekst de siste 4 årene. Kommunene Steigen,

Meløy og Fauske vil ha en forventet vekst på 1 til 2 %. Saltdal vil få en nedgang på 3 %, mens både Sørfold og Gildeskål vil møte en befolkningsnedgang på 10 %. Beiarn som er den minste kommunen i regionen med sine 1 088 innbyggere i 2014 vil få den alvorligste nedgangen i befolkningstall, estimert til 30 %, slik at det forventes 837 innbyggere i 2040.¹

¹ SSB Middels nasjonal vekst. SSB beste alternativ for befolkningsframskrivningen i Beiarn tilsier en reduksjon i folkemengden på 12 % fram mot 2040.

Flytting

Hvis vi ser på flytting så viser statistikken at befolkningsveksten i Salten sikres gjennom innvandring. I figuren viser "Nettoinnflytting" endring i befolkningmengden fra år til år.

Figur 9 Netto innflytting totalt og fordelt på innvandring og innenlands flytting

Saltenregionen har i følge flyttestatistikk fra 1994 til 2013 en innenlands nettoutflytting på 5 297 innbyggere. Befolkningsveksten i perioden er derfor kompensert av innvandring. SSB har publisert statistikk fra 2002 til 2013

som viser at det var 5 183 innvandrere i perioden og nettoutflyttingen var på 2 680. Derfor økte folketallet med 2 503. Det er Bodø kommune og Hamarøy som har positiv nettoinnflytting.

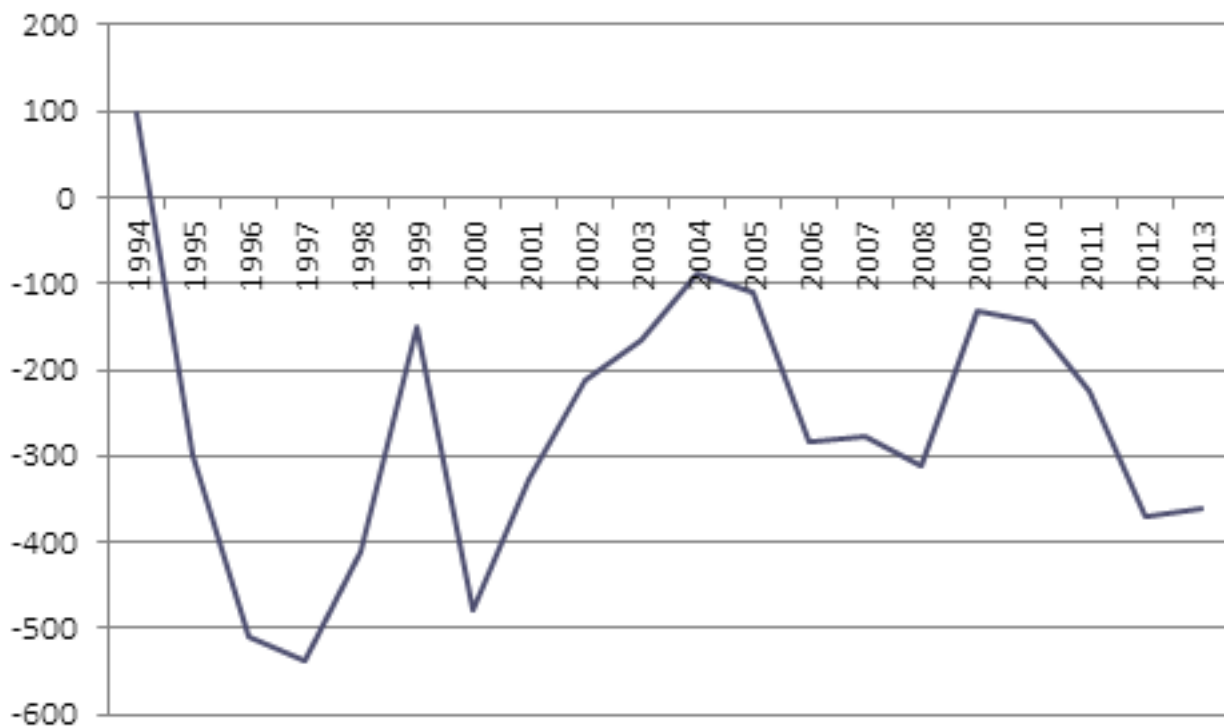
Alle kommuner i Salten har negativ innenlandsk flyttestatistikk dersom man ser hele perioden 1994 - 2003 under ett. Det er imidlertid store variasjoner fra år til år, så det er vanskelig å se noe klart mønster, bortsett fra at det er netto utflytting av regionen.

Figur 9 Innvandring

Saltenregionen har i følge flyttestatistikk fra 1994 til 2013 en innenlands nettoutflytting på 5 297 innbyggere. Befolkningsveksten i perioden er derfor kompensert av innvandring. SSB har publisert statistikk fra 2002 til 2013 som viser at det var 5 183 innvandrere i perioden og nettoutflyttingen var på 2 680. Derfor økte folketallet med 2 503. Det er Bodø kommune og Hamarøy som har positiv nettoinnflytting.

Alle kommuner i Salten har negativ innenlandsk flyttestatistikk dersom man ser hele perioden 1994 - 2003 under ett. Det er imidlertid store variasjoner fra år til år, så det er vanskelig å se noe klart mønster, bortsett fra at det er netto utflytting av regionen.

Figur 10 Netto flyttestrøm

Bodø har hatt 49 flere ut- enn innflyttere i perioden. I 2003 til 2006 hadde Bodø stor netto tilflytting, mens kommunen senere har hatt stor netto utflytting. Politiske vedtak om nedleggelse av forsvarsaktivitet vil underbygge en antagelse om fortsatt netto utflytting i årene som kommer.

Saltdal, Meløy og Fauske har hatt mer enn 1 000 netto utflyttere. Ser man på netto utflyttere relativt til folke- mengden i 1994 så ligger nettoutflyttingen på 13 til 16 %. Saltdal har en netto utflytting på 24 %, og Sørfold ligger på om lag 20 %.

Det kan være interessant å se på tallene for 2013 og 1994. Da er det Bodø, Saltdal og Meløy som har stor nedgang og flere av de mindre kommunene har en liten, men positiv netto innflytting. En må imidlertid ta i betraktning at flyttestatistikken har fluktuert mye i perioden, og man kan ikke konkludere noe basert på et enkelt år.

Befolkningen blir eldre. I 1986 hadde befolkningen i Salten- regionen en gjennomsnittsalder på litt under 36 år, denne er økt til 40,1 år i 2014. Fordelt på kommunene ser tallene slik ut:

	Snittalder 1986	Snittalder 2014	Endring
Beiarn	40,7	47,2	6,5
Bodø	33,9	38,4	4,5
Fauske	36,8	42,3	5,5
Gildeskål	42,7	44,7	2
Hamarøy	41,1	44	2,9
Meløy	36,2	41,6	5,4
Saltdal	37,6	43	5,4
Steigen	39,3	44,6	5,3
Sørfold	37,6	44,3	6,7

Tabell 9 Aldersutvikling beskrevet med snittalder i kommunene 1986-20014

På landsbasis har gjennomsnittlig alder økt fra 37,4 til 39,4 år. En økning på 2 år. I Saltenregionen har gjennomsnittlig alder økt mer enn landsgjennomsnittet (4,9 %).

Kommune	Endringer i kommunerangeringen fra 2008-2012 (NHO)	Utvikling 1986 - 2014			Andel med videregående utdanning
		Befolkningsutvikling	Befolkningsendring totalt	Endring 40-70	
Beiarn	-16	Nedgang men vekst i nyfødte	-31 %	3 %	13 %
Bodø	7	Vekst, spesielt for de yngste årsklassene, ikke så sterk for de eldste av de yngste	44 %	89 %	32 %
Fauske	39	Liten nedgang, men stor nedgang blant de yngre	-5 %	32 %	21 %
Gildeskål	-16	Nedgang i folketall, spesielt blant unge	-25 %	-4 %	20 %
Hamarøy	9	Nedgang, spesielt blant de under 18	-22 %	2 %	23 %
Meløy	-110	Sterk nedgang for de under 40	-7 %	22 %	17 %
Saltdal	20	Nedgang under 40 og oppgang 40-70	-11 %	27 %	20 %
Steigen	1	Nedgang, spesielt de under 40	-27 %	2 %	17 %
Sørfold	3	Nedgang spesielt de under 40	-34 %	-4 %	15 %

Tabell 10 Aldersutvikling satt opp mot rangering i kommune NM og andel med videregående utanning 1986-2014

Når det kommer til befolkningsutvikling og da spesielt aldersfordeling så ser vi at Bodø har fått hele 44 % økning i befolkningen i perioden 1986 - 2014. På den negative siden av dette finner vi at den største andelen av økningen kommer i aldersgruppen 40 - 70, noe som ikke lover godt for økning i fødselsoverskudd for årene som kommer. For flere av de andre kommunene ser vi at de har en betydelig

nedgang i folketall, men ikke i gruppen 40 - 70 år, og at andelen over 70 er forholdsvis liten, betyr det at det er de yngste som flytter. Det blir færre i alderen som vanligvis forbindes med positiv samfunnsutvikling.

Kompetanse

Kompetansen i regionen er hevet betraktelig de siste 45 årene. Det er en betydelig større andel som har fullført videregående skole. Denne er økt fra 40 til nærmere 70 %. Utviklingen har også vært slik at gapet mellom antall som har fullført videregående skole i Bodø og de andre kommunene har blitt redusert.

Når det gjelder høyere utdanning er det imidlertid motsatt

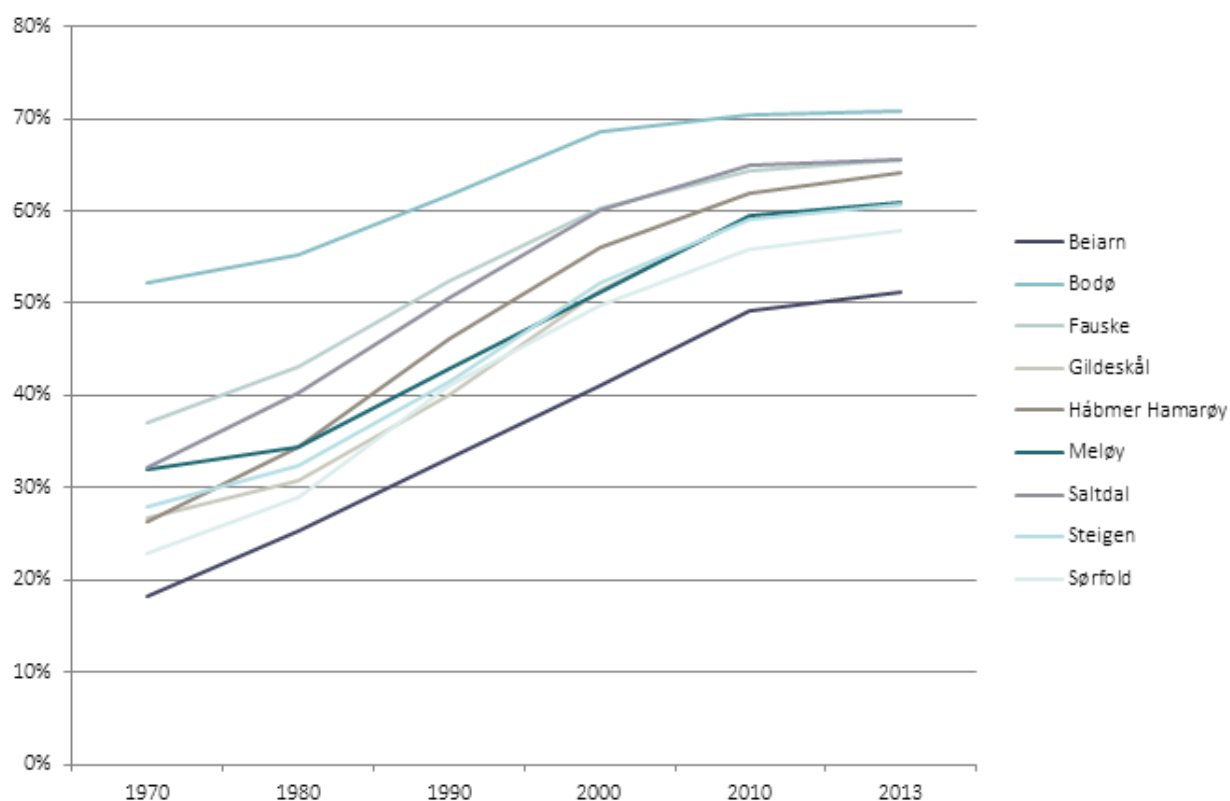
utvikling. På dette området har en stadig større andel av Bodø sine arbeidstakere lang høyskoleutdanning og den relative utviklingen går i Bodø sin favør på bekostning av de andre Salten kommunene. Bodø utvikler seg med flere kompetansearbeidsplasser. 32 % av de sysselsatte i Bodø har nå høyere utdanning, på motsatt hold finner vi Beiarn med 13 % med høyere utdanning

Utdanningsnivå

Andelen med utdanning ut over grunnskole har som resten av landet økt betraktelig fra 1970 og fram til i dag. Som ventet er det Bodø som har den høyeste andelen med videregående skole eller mer. De siste årene har imidlertid gapet mellom Bodø og de andre kommunene blitt redusert. Bodø har i 2013 71 % med utdanning ut over

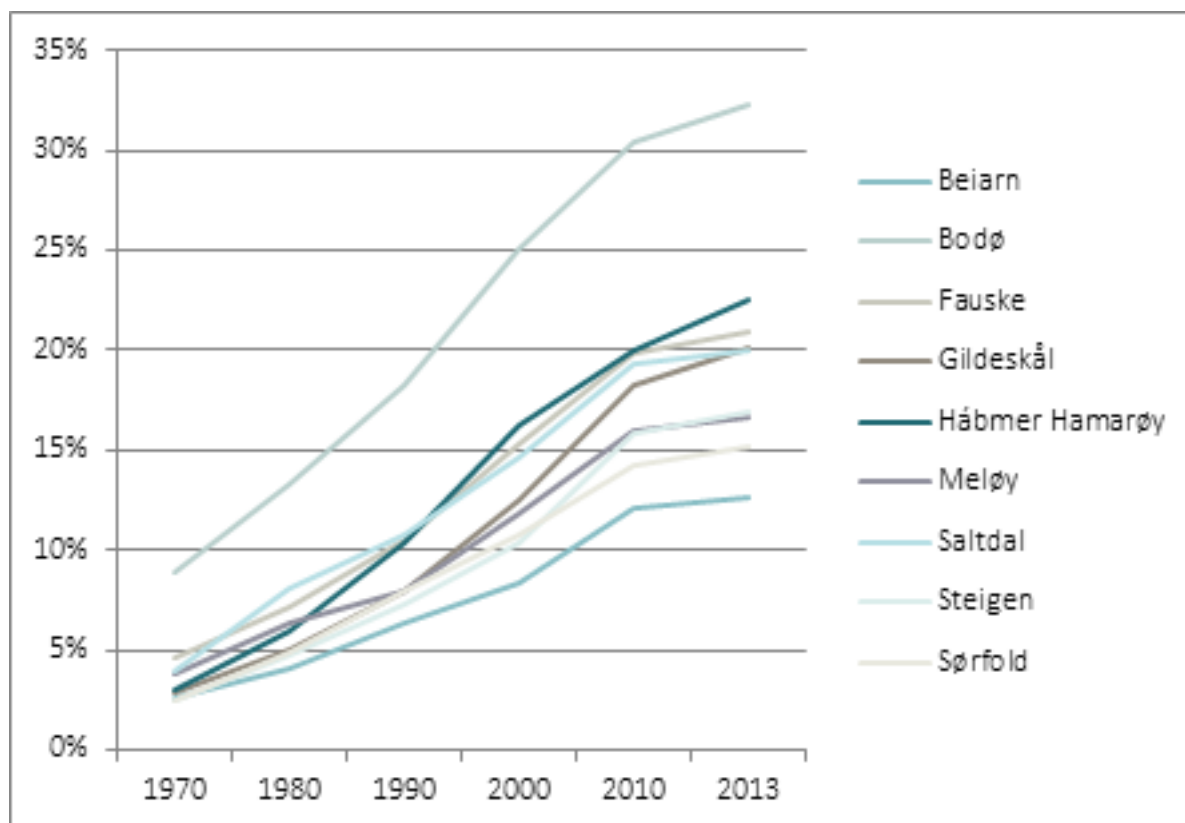
grunnskole. Beiarn har lavest andel med 51 %. De andre kommunene har en andel mellom 58 og 66%.

I regionen sett samlet var det 40 % som hadde utdanning etter grunnskole i 1970, i 2013 er det 68 % som har videregående utdanning.

Figur 11 utvikling i andel innbyggere med utdanning etter grunnskole.

Andelen av befolkningen i regionen med høyere utdanning har også økt i perioden.

Figur 12 utvikling i andel innbyggere med høyere utdanning

Gapet mellom Bodø og de andre kommunene i Salten har økt når det gjelder høyere utdanning. Med bakgrunn i dette kan vi konkludere med at det er flere kompetansearbeidsplasser i Bodø enn i resten av Salten. Byen har flere ut-

danningsinstitusjoner så dette er en naturlig konsekvens av tilgang til utdanningsmiljøer.

Bærekraft

Kommuneinntekter og – utgifter

I Saltenregionen er det for tiden bare Hamarøy kommune som står på ROBEK lista. Ser en på nøkkeltall som beskriver økonomien så har Meløy og Bodø den sunneste økonomien dersom man måler brutto driftsresultat i prosent av driftsinntekter. Meløy har da et driftsresultat på 6,2 % mens Bodø har et driftsresultat på 4,2 % i 2013. Fauske og Hamarøy har negativt driftsresultat i 2013.

Tallene for netto driftsutgifter per innbygger har i perioden økt fra 37 000 i gjennomsnitt til over 66 000 (2012). Bodø er den rimeligste kommunen med 47 507 i driftsutgift per innbygger. De andre kommunene varierer mellom 55 000 og 85 000.

Saltenregionen er en stor kraftprodusent og flere av kommunene har betydelige kraftinntekter.

Gjeldsbelastning

Kommunene i Salten har økt gjelden sin betraktelig de siste 10 årene. I gjennomsnitt er denne nesten doblet til 57 000 i 2011. Gildeskål og Steigen hadde høyest gjeld per innbygger i 2013 med 89 000 og 85 000 i gjeld per innbygger. I 55Bs statistikker er det ikke oppgitt gjeld per innbygger for kommunene Beiarn, Fauske og Hamarøy i 2013. Saltdal, Meløy og Bodø har en gjeld per innbygger mellom 45 000 og 56 000. Dette er mer enn prisstigningen i perioden.

NHOs kommunerangering

I NHOs rangering av kommunen viser tallene for 2013 følgende:

Kommune NM	2013	2012	2011	Nærings NM
Gildeskål	390	398	408	361
Beiarn	416	423	412	424
Saltdal	364	355	349	267
Hamarøy	367	346	350	318
Steigen	380	399	398	123
Bodø	65	64	57	88
Fauske	272	275	271	398
Meløy	349	357	297	299
Sørfold	366	369	372	259

Tabell 11 Rangering i kommune NM 2011-2013 og Nærings NM 2013

I kommune-NM rangeres Salten som en av «middels regioner». Analysen tar utgangspunkt i sju regioner fra ulike deler av landet som domineres av en mellomstor bykommune med mellom 30 000 og 50 000 innbyggere. Indikatorene er skjønnsmessig gradert i tre grupper. Saltenregionen har beveget seg fra 43. plass til 36. plass. I Salten er rangert som en av de nest beste regioner. Saltenregionen har den høyeste driftsmarginen i bedriftene i 2013 fulgt av Vesterålen og Helgeland. Snitt på 7,7 % mot 6,5 % på landsbasis og 7,0 % i Nordland.

I rangeringen av regioner konkluderer NHO med at: «I Saltenregionen er det store avstander, og Bodø utgjør nesten hele arbeidsmarkedet med nesten 28 000 arbeidsplasser. Fauske har nær 4 000 arbeidsplasser og er med lokaliseringen ved E6 et trafikalt knutepunkt. Bodø er motoren i regionen, og ligger på landsnitt for de fleste enkeltindikatorer.»

Sammenfatning av kommunene

I dokumentstudien, har vi gjennomgått planverket til kommunene i regionen. Vi skal i det følgende gi et kort sammendrag av statistisk materiale samt politisk vedtatte planer for den enkelte kommune.

Bodø

Bodø kommune har jevn vekst i folketallet. Og har en økning i folketallet sammenliknet med 1986 på 44 %. Man må imidlertid merke seg at befolkningsveksten er over kommunens gjennomsnitt for de over 42 år. For alle de yngre årsklassene er det høy befolkningsvekst, men denne er lavere enn for de eldste årsklassene. Alle disse årsklassene har lavere vekst enn gjennomsnittet for kommunen. Bodø har en vekst for de under 40 år på 18 %, mens veksten for de mellom 40 og 70 år er på hele 89 %. Bodø har en lang historie innen fiskeri, men den senere tid har næringslivet gått mer over på forretningsrelaterte bedrifter, varehandel og administrasjon. For regionen er det viktig at Bodø har gode transportløsninger som knytter omlandet sammen med kommunen. Bodø kommune identifiseres i liten grad som senter for landsdelen, og bør jobbe for å posisjonere byen og landsdelen nasjonalt og internasjonalt.

Bodø er Nordlands fylkeshovedstad og regionsenter i Salten. Byens plassering og infrastruktur gjør den til et knutepunkt for både kommunikasjon, transport og service. Kommunen er derfor en sentral premissleverandør med utviklingsansvar for tjenester som befolkningen i regionen og de øvrige kommunene i Nordland benytter seg av. For å opprettholde fortsatt vekst og tilflytting er det en særlig utfordring å bygge kommunen attraktiv for tilreisende og besøkende, gi den en tydelig identitet og følelse av tilhørighet for innbyggerne.

Bodø er en aktiv part i regionsamarbeidet knyttet til Salten regionråd. Dette samarbeidet er i dag svært omfattende med en rekke områder der alle / flere av kommunene i regionen samarbeider. Etter som Bodø har vel 60 % av innbyggerne i regionen er Bodø drivkraften i samarbeidet, med de forpliktelser og utfordringer det medfører. Innen

regionsamarbeidet er det i dag særlig to utfordringer som er åpenbare:

Antallet samarbeidsprosjekter er stort, og det er åpenbart behov for å evaluere effekten av ordningene og se på fremtidig strukturering / organisering av samarbeidene. Finansieringsmodellen må gjennomgås; i en trang økonomisk situasjon for kommunene (inkl. Bodø) må man se på hva den enkelte ordning koster, hva summen av ordningene koster og hva Bodø kommune får ut i tjenesteproduksjon i forhold til tilførte midler.

Gildeskål

Gildeskål kommune har hatt en nedgang i folketallet fra 1986 på 25 %. Størst nedgang i folketallet har kommunen for de under 8 år og de over 71 år. For mange av disse årsklassene er tilbakegangen på mer enn 50 %. Med tanke på ønsket om å stabilisere folketallet er tilbakegangen blant de yngste det største utfordringen. Flyktninger og arbeidsinnvandring oppgis som to sentrale fasetter for at befolkningen har holdt seg stabilt de senere år.

Tradisjonelt er Gildeskål en fiskeri- og jordbrukskommune, men også turisme og offentlige servicetjenester er i dag viktige næringsveier. Gildeskål har vesentlig flere sysselsatte i primærnæringene enn gjennomsnitt for Nordland som helhet.

For å lette tilgang til arbeidsmarkedet i Bodø for personer bosatt i Gildeskål, bør det satses på forbedring av kommunikasjon til og fra Bodø. Dette vil også lette tilgang på arbeidskraft for næringslivet i Gildeskål. Sentrale utfordringer i Gildeskål kommune er knyttet til økende levealder og økt antall eldre, samt nedgang i befolkningen og færre unge i yrkesaktiv alder.

Beiarn

Her er folketallet lavt, så små utslag i befolkningsvolum kan gi store prosentvise utslag. Kommunen har totalt en tilbakegang på 31 % i perioden 1986 til 2014. Det er en gledelig vekst i nyfødte på 33 %, ellers er det tilbakegang for de fleste årskull. For de under 18 år er det samlet en tilbakegang på 56 %. Også for de under 40 år er tilbakegangen stor, på 54 %.

Beiarn kommune var frem til 1960-tallet uten veiforbindelse, da kommunen ble stadig mer isolert ettersom trafikken i regionen gikk fra sjø til land. Beiarn er en typisk landbrukskommune. Fraflytting, og konsekvensene av det, er i dag den største utfordringen for kommunen. Også her pekes det på viktigheten av god kollektivtransport mellom Beiarn og andre kommuner i regionen, og det er behov for opprustning av veier. Kommuneadministrasjonen har utfordringer knyttet til få ansatte og stort arbeidsområde. Det pekes på at med høy deltakelse i interkommunale samarbeider kan man stille spørsmål ved om man har reelle lokalpolitiske styring.

Beiarn kommune oppgir at «framtidens kommunikasjonsløsninger er det viktigste element for å sikre at vi kan arbeide, leve og bo godt i Beiarn, uavhengig av om vi er en egen kommune, del av indre Salten kommune eller del av storkommunen Bodø.»

Saltdal

Saltdal har totalt en tilbakegang på 11 % i perioden 1986 til 2014. For de under 40 år er det samlet en tilbakegang på 33 %. Ser en på befolkningen mellom 40 og 70 år, så er det her en befolkningsvekst på 27 % i perioden.

Saltdals næringsliv besto inntil slutten av 70-tallet av treforedling og båtbygging ved Saltdalsverftet. I 1972 etablerte Alcatel Kabelfabrikk seg på Rognan, med produksjon av telekabel på vegne av Televerket. Fabrikken består enda, er eid av det franske konsernet Nexans og er spesialisert på fiberoptiske kabler for offshorebruk. På 90-tallet reduserte Alcatel bemanningen på hjørnesteinsbedriften, noe som i ettertid har ført til noen etableringer av annen høyteknologisk industri i kommunen.

Satsningsområdene er spredt bolig - og fritidsbebyggelse, naustbebyggelse langs sjø og vann, størrelse fritidsbebyggelse, innfallsporter Junkerdal nasjonalpark, friluftsliv og kjerneområder landbruk, kystsone, omdisponering boliger til fritidsbebyggelse.

Hamarøy

Hamarøy har totalt en tilbakegang på 22 % i perioden 1986 til 2014. For de under 18 år er det samlet en tilbakegang på 38 %. For de under 40 år er det samlet en tilbakegang på 44 %. Ser en på befolkningen mellom 40 og 70 år, så har befolkningen i disse aldersklassene vært ganske stabil med en økning på 2 % i perioden.

Hamarøy har hatt stort sett hatt tilbakegang i befolkningstall hele perioden. Etter 2011 har imidlertid kommunen hatt en svak oppgang i folketall. Dette er nok også grunnen til at SSB sine framskrivninger mot 2040 predikerer en ytterligere befolkningsvekst. Det er 68 flere innbygger i 2014 enn i 2010. Det er spesielt aldersklassene under 10 år og de mellom 25 og 35 som øker.

Hamarøy har tradisjonelt vært en jordbrukskommune, men i dag er nesten alle gårdene lagt ned. En av hjørnesteinsbedriftene er lakseslakteriet Mainstream Norway, Skutvik.

Hamarøy er sin egen bo- og arbeidsmarkedsregion, slik også nabokommunene Steigen og Tysfjord er. Dette innebærer at det normalt ikke er mulig å dagpendle til andre kommuner fra Hamarøy, med unntak av området Hamarøy – Drag – Storfjord - Korsnes. Arbeidsplassene må derfor hovedsakelig skapes i kommunen. Den største arbeidsgiveren i Hamarøy er kommunen.

Etter flere år med nedbygging av offentlige arbeidsplasser, ble Hamarøy internasjonale senter åpnet i 2000. Hovedoppgaven har vært bosetting av enslige mindrerige flyktninger, men fra 2014 bosetter kommunen også voksne flyktninger. Etableringen er et godt eksempel på offentlig entreprenørskap som har skapt flere nye arbeidsplasser med behov for ulik kompetanse, opplyser kommunen.

Hamarøy ar utfordringer når det kommer til å tiltrekke seg kvalifisert arbeidskraft. Over tid har det vist seg sær-

lig krevende å rekruttere leder- og spisskompetanse, en utvikling som ser ut til å fortsette, både på grunn av stor naturlig avgang i den kommunale arbeidsstokken, samt at konkurransesituasjonen som det offentlige står overfor i møte med lønnsnivået i privat sektor. Kommunen har innledet interkommunalt samarbeid på noen områder for lettere å kunne rekruttere og tilby gode tjenester. Det kan være at interkommunalt samarbeid må utvides til flere områder.

Steigen

Steigen har en befolkningsnedgang på 27 % i perioden 1986 til 2014. For de under 18 år er det samlet en tilbakegang på 53 %. For de under 40 år er det samlet en tilbakegang på 34 %. Ser en på befolkningen mellom 40 og 70 år, så har befolkningen i disse aldersklassene vært ganske stabil med en økning på 2 % i perioden.

Primærnæringen er ryggraden i kommunens næringsliv. I nyere tid er oppdrettsnæringen blitt en del av næringslivet. Næringslivet i Steigen er i rask endring. Sysselsetting i primærnæringene: fiske og jordbruk med tilhørende virksomheter er i tilbakegang. Etter hvert som de blir færre, blir mangfoldet i handelsnæringene redusert. Antall statlige ansatte er også redusert de siste årene. Utfordringen ligger i å tilrettelegge for å skape nye arbeidsplasser som kan erstatte nedgangen.

Steigen er en spredtbygd kommune der gjennomsnittlig reiseavstand fra der folk bor til kommunesenteret er 25 minutter, noe som er det lengste i landet. Foruten å skape nye arbeidsplasser, er hovedfokus for å stabilisere folketallet å opprettholde bolyst. Samferdsel er sentralt med fokus på E6, tuneller og kystveien. Gode pendlerruter til Bodø vil skape en større bolig-, service- og arbeidsmarkedsregionen for Steigen.

Ikke-deltakende kommuner

Fauske

Fauske har totalt en tilbakegang i befolkningen på 5 % i perioden 1986 til 2014. For de under 40 år er det samlet en tilbakegang på 48 %. For de mellom 40 og 70 år, så er det en befolkningsvekst på 32 % i perioden.

Fauske har en økende andel pendlere til Bodø. En strategi for å sikre samfunns- og næringslivet i Fauske tilgang på kompetanse, er å tilrettelegge for effektiv infrastruktur mellom Fauske og nabokommunene og samarbeide med nabokommuner for å utvikle tilbud som kan trekke folk med relevant kompetanse til regionen.

Tradisjonelt har næringslivet i kommunen vært basert på gruvedrift/bergverk, industri og primærnæringene. Med bakgrunn i at Fauske er et kommunikasjonsknutepunkt, har Fauske en naturlig status som regionsenter i Indre Salten med et befolkningsgrunnlag på nær 23 000 saltenværinger.

Sørfold

Sørfold har totalt en tilbakegang i befolkningen på 34 % i perioden 1986 til 2014. For de under 40 år er det samlet en tilbakegang på 53 %. Ser en på befolkningen mellom 40 og 70 år, så har befolkningen i disse aldersklassene vært ganske stabil med en tilbakegang på 4 % i perioden. Sørfold var i tidligere tider en kommune hvor folk levde av det de høstet fra havet og jorda. I 1967 ble Elkem Salten satt i drift, med strøm fra Siso Kraftverk. Dermed startet en ny æra i Sørfolds historie, der kraftutbygging og industri har fått stor betydning for næringsgrunnlag og arbeidsplasser.

Senere har Elkem Salten gitt livsgrunnlag for flere andre virksomheter, og vannkraften har gitt kommunen trygg økonomi og et godt utbygd servicetilbud. Oppdrettsnæringen har blitt en betydelig næringsaktør i Sørfold.

Utfordringer i kommunen er knyttet til samferdsel og infrastruktur. Det er 16 tuneller på E6 gjennom Sørfold. Disse tunellene er ikke tilpasset trailertrafikk og med manglende sikkerhet. Standard på E6 er generelt for dårlig.

Meløy

Meløy har totalt en tilbakegang i befolkningen på 7 % i perioden 1986 til 2014. For de under 40 år er det samlet en tilbakegang på 27 %. Ser en på befolkningen mellom 40 og 70 år, så er det her en befolkningsvekst på 22 % i perioden. Næringslivet består av industri, landbruk, fiske, fiskeoppdrett og servicenæringer. Kommunen har store vannreserver i fjellene og flere vannkraftverk. En av dammene, Storglomvassdammen, er verdens høyeste steinfyllingsdam med asfaltkjerne. Svartisen kraftverk har en årlig produksjon på 2200 GWh.

Glomfjord industripark rommer Yara, som bl.a. produserer gjødsel. Industriparken har hatt opptil 900 arbeidstakere. I begynnelsen av 2008 begynte REC å bygge en ny fabrikk for 1,3 milliarder kroner for multikrystallinske og monokrystallinske silisiumwaferer for bruk i solceller. I tillegg ble det bygd en helt ny fabrikk for produksjon av slurry til wafer-industrien. I 2012 la REC ned sin virksomhet i Glomfjord.

For næringslivet i Meløy er det av stor betydning at det skjer en opprusting av de dårligste strekningene på fylkesvei 17, både sør og nord for Meløy, slik at transporten av varer og produkter inn og ut av kommunen skjer på en effektiv, trafikk sikker og miljøvennlig måte.

Regionen som helhet

Den geografiske og sosiale avstanden mellom arbeids- og utdannelsessted og bosted øker. Regionsentrene dras frem som lokomotiver for god utvikling i regionene, som må utvikles for å demme opp mot fraflytting og sentralisering. Spesielt dras Bodø frem, og det påpekes at for at byen skal kunne ta på seg landsdelsdekkende nasjonale og internasjonale oppgaver, må byen styrke sin rolle som fylkessenter, universitetsby og motor i nordområdesatsingen. Sterke regionsentre skal tilby gode offentlige og private tjenester til både næringsliv og innbyggere. Noe som igjen stiller store krav til en godt tilpasset infrastruktur.

fremtidsrettet byutvikling og gode samferdselsløsninger. Mange kommuner i Nordland trenger flere folk, og en mer balansert befolkningssammensetning. Det er behov kompetanse og arbeidskraft både i privat og offentlig sektor. Det ønskes oppnådd gjennom rasjonell arbeidsdeling mellom forvaltningsnivåer, utvikling av nye samarbeidsformer og god samhandling. Samarbeidet må finne sted internt i kommuner og regioner, på tvers av regioner og fylkesgrenser og med både nasjonale og internasjonale aktører. Nasjonal transportplan påpeker at forbedringer av transportsystemet kan bidra til å utløse vekst i folketall og økt verdiskaping.

Så lenge kommunene mister innbyggere kan det ikke påregnes en bedret økonomisk handlefrihet. Samtidig har flere kommuner store avstandsulemper og høye enhetskostnader på noen av tjenesteområdene.

Kommunikasjon / infrastruktur

Veitbygging vil mange steder gi økt tilgang på arbeidsplasser. Dette gir potensial for regionforstørring, befolkningsvekst og utvidelse av de funksjonelle omlandene rundt regionsentrene. Regionforstørring anses som ønskelig for å styrke den regionale utviklingen. Men selv med omfattende veitbygging vil det i mange deler av landet være begrensede muligheter for å skape slike endringer.

Innenfor fjordbotnene går E 6 gjennom Salten. Fra denne fører Rv. 80 Fauske–Bodø og Rv. 812 Saltdal–Saltstraumen. Kystriksveien (Rv. 17) fører fergefritt fra Bodø sørover til Meløy. Nordover fra Bodø fører Rv. 834 til Kjerringøy. Øverst i Saltdalen fører Rv. 77 østover gjennom Junkerdalen til Sverige (Graddisveien). Hurtigbåter står for en del av kysttransporten, og i tillegg knytter lokalbåter kystområdene sammen. Hurtigruten anløper Bodø. Nordlandsbanen har endepunkt i Bodø; Fauske er et knutepunkt for busstrafikken videre nordover.

Salten har de viktigste transportknutepunktene i Nord-Norge, med stamrute-flyplass, nasjonalhavn, Nordlandsbanen, E6 og mellomriksvei til Sverige. En rekke virksomheter er lokalisert til regionen som følge av dette, med hovedkontoret for Widerøe Flyveselskap som den største.

For å utvikle en mer funksjonell bo- og arbeidsmarkedsregion er den største utfordringen å korte ned reisetidene internt i regionen. Dette krever både vegutbedringer og gode kollektivløsninger. Etableringen av Agendatoget mellom Rognan og Bodø er et viktig bidrag i denne sammenheng, hvor reisetiden Bodø–Fauske er redusert til 39 minutter.

Når forbedringene av rv 80 er ferdige, kortes avstanden mellom Fauske og Bodø ned. Utvikling av en intermodal godsterminal og utbedring av innseilingen til Bodø vil styrke sjø- og jernbanetransporten. Videreutvikling av Nordlandsbanen med kapasitetsøkende tiltak, samt togtilbudet Bodø – Fauske – Rognan, vil bidra til regionforstørring. E6 nord for Fauske skal utbedres, herunder Kråkmofjellet, noe som vil gi bedre framkommelighet, forutsigbarhet og trafiksikkerhet.

I utviklingen av transportsystemet i nordområdene er regjeringen særlig opptatt av forbindelsene nord-sør og de grensekryssende forbindelsene øst-vest. For landverts

transport betyr dette en prioritering av E6, Nordlandsbanen og Ofofbanen i tillegg til de viktigste grensekryssende riksvegene E10, E12, E8 og E105. Tiltakene i NTP 2014 – 2023 vil korte ned reisetiden mellom Bodø og Tromsø med 41 minutter. I tillegg skal et desentralisert lufthavnnett opprettholdes og videreutvikles og støtten til regionale flyruter videreføres. Nordlandsbanen vil i planperioden få økt kapasitet, i hovedsak gjennom utbygging av kryssingsspor og ved at togframføringen blir mer effektiv gjennom full fjernstyring på hele strekningen fra Trondheim til Bodø. Tiltakene vil også forbedre punktligheten på denne banen. Det jobbes med flere store regionale samferdselsprosjekter i regionen:

- Fast vegforbindelse mellom Steigen og Bodø, noe som vil utgjøre stor endring for reisemulighetene i regionen.
- Det er også ønsket bygging av Fjordvegen i Beiarn som vil gi en mer stabil forbindelse med omverden vinterstid og en kortere reisetid til Bodø hele året. Den senere tid har man sett på alternative ruter til fjordveien, med muligheter for tunell.
- Videre er det utredet bygging av stasjoner ved Tverlandet, Bodin og Oteråga på toglinjen mellom Fauske og Bodø, samt nye kryssningsspor på strekningen. Dette tvinger seg frem pga økt trafikk, lav kapasitet og få avganger.
- Utbygning av flyplassen i Bodø vil utgjøre store investeringer med store konsekvenser. Prislappen er anslått til 3 mrd, og vil ved realisering bety svært mye for regionen som attraktivt lokaliseringssted for næringslivet. En utbygging og en nedbygging av den militære delen av flyplassområdet vil samtidig gi store frigitte arealer midt i byen for næringslivet. Samtidig vil en mer moderne flyplass ha mye å si for den regionale flytrafikken som har Bodø som knutepunkt.
- Nye nærings- og havnearealer er under utvikling i flere deler av regionen.
- Nytt kulturhus i Bodø vil skape betydelige kulturelle og næringsmessige ringvirkninger.

Besøksadresse:
Storgata 51, 9256 Tromsø

Hilde Sjurelv Tlf: 913 21 000
Jens Kr. Nilsen Tlf: 948 31 262
Sigrid Mogård Tlf: 456 66 963
Espen Igesund Tlf: 993 68 997
Bianca Johansen Tlf: 958 65 979
Rune Kufaas Tlf: 901 73 461

Sjurelv & Kufaas AS forenkler samarbeidet mellom private næringsinteresser og offentlig administrasjon for å skape fruktbare allianser som bidrar til verdiskaping i samfunnet.

